KEHA-keskus

12.10.2026
Asiatunnus KEHA/14533/2026

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Viite:

HE 239/2026 vp hallituksen esitys eduskunnalle eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Asia:

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen asiantuntijalausunto

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (jäljempänä KEHA-keskus) kiittää mahdollisuudesta antaa näkemyksensä asiassa.

KEHA-keskus pitää tärkeänä, että hallituksen esityksen valmistelussa tunnistetaan ja arvioidaan huolellisesti sekä ehdotettujen muutosten lähtökohdat että niiden todelliset vaikutukset työvoimapalvelujärjestelmän toimivuuteen, kuntien toimintaan ja kansalaisten palveluihin. Mikäli ehdotetut muutokset toteutetaan sellaisenaan, tulisi huolehtia myös vaikutusten seurannasta.

KEHA-keskus toteaa, että hallituksen esitykseen sisältyy joitain epätarkkuuksia liittyen KEHA-keskuksen tehtäviin, mutta lausunnossa keskitytään esityksen laajempiin vaikutuksiin.

Nykytilan arviointi perustuu varsin lyhyeen kokemukseen uudesta toimintamallista

KEHA-keskus kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksen taustalla oleva KEHA-keskuksen tehtäviä koskeva selvitys käynnistettiin tilanteessa, jossa TE-palvelut 2024-uudistuksen myötä muuttuneita tehtäviä oli hoidettu vasta hyvin lyhyen aikaa. Selvitys aloitettiin, kun uudistuksen toimeenpanoa oli kestänyt alle vuoden ajan ja joidenkin tehtävien osalta ainoastaan noin kuusi kuukautta. Hallituksen esityksen valmistelu käynnistettiin tämän selvityksen pohjalta.

Tosiasiallisesti KEHA-keskuksen tehtävien tarkoituksenmukaisuutta, vaikuttavuutta ja mahdollisia päällekkäisyyksiä on siis arvioitu vasta noin vuoden mittaisen toimintakokemuksen perusteella. Näin lyhyen tarkastelujakson perusteella on vaikea muodostaa luotettavaa kokonaiskuvaa siitä, mitkä toimintamallit ovat aidosti toimivia, missä palveluissa on päällekkäisyyttä ja millaisia pitkän aikavälin vaikutuksia tehtävien muutoksilla olisi.

KEHA-keskus

12.10.2026
Asiatunnus KEHA/14533/2026

Vaikutukset kuntiin ja työllisyysalueisiin

Vaikka hallituksen esityksessä todetaan, ettei kunnille tai työvoimaviranomaisille säädetä uusia lakisääteisiä tehtäviä, KEHA-keskus katsoo, että esityksellä on väistämättä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen.

Useat lakkautettaviksi ehdotetut tehtävät, kuten oikeudellinen tuki, osaamisen kehittämisen palvelut, valtakunnalliset asiakas- ja neuvontapalvelut sekä monialaisten palvelujen tuki, ovat käytännössä tukeneet työvoimaviranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitamista. Palvelut ovat olleet laajasti käytettyjä ja niillä on ollut aivan oma roolinsa palvelujärjestelmässä. Kyseisiin palveluihin liittyvä tarve ei poistu, vaikka tehtävät lakkautettaisiin.

Työvoimaviranomaisten on jatkossa itse järjestettävä tarvitsemansa oikeudellinen tuki, henkilöstön osaamisen kehittäminen, asiakasneuvonta sekä muut palveluiden lainmukaista ja yhdenmukaista toteuttamista tukevat rakenteet koko laajuudessaan. Tämä voi tarkoittaa palvelujen tuottamista omana toimintana, kuntien välisenä yhteistyönä tai ulkopuolisina ostopalveluina. Kustannusten arviointi tämän kokonaisuuden osalta ei ole hallituksen esityksen pohjalta mahdollista.

KEHA-keskus korostaa, että vaikutukset eivät kohdistu kaikkiin työllisyysalueisiin samalla tavalla. Erityisesti pienillä ja keskisuurilla työllisyysalueilla ei välttämättä ole riittäviä henkilöstö- tai osaamisresursseja vastaavien tukipalvelujen rakentamiseen. Tämän seurauksena kuntien väliset erot voivat kasvaa merkittävästi.

Työttömyysturvaan liittyvien tukitehtävien lakkauttaminen voi heikentää kansalaisten oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta

KEHA-keskuksen keskeisimpiä huolenaiheita ovat vaikutukset työttömyysturva-asioiden käsittelyyn.

KEHA-keskuksella ja työvoimaviranomaisilla on nykyisin jaettu toimivalta työttömyysturvatehtävissä. Järjestelmän toimivuus perustuu siihen, että eri toimijoiden tulkinnat, toimintamallit ja osaaminen pysyvät mahdollisimman yhdenmukaisina valtakunnallisesti.

KEHA-keskus arvioi, että oikeudellisen tuen, työttömyysturvaan liittyvän osaamisen kehittämisen sekä valtakunnallisen neuvonnan lakkauttaminen heikentää tätä yhtenäisyyttä merkittävästi. Riskinä on, että alueelliset käytännöt alkavat eriytyä toisistaan, jolloin asiakkaiden kohtelu työttömyysturvajärjestelmässä vaihtelee riippuen siitä, millä työllisyysalueella asiaa käsitellään.

KEHA-keskus

12.10.2026
Asiatunnus KEHA/14533/2026

Työvoimaviranomaisten hyvä työttömyysturvaosaaminen sekä valtakunnallisesti yhdenmukaiset toimintatavat ja tulkinnat ovat avainasemassa asiakkaan työttömyysturva-asian sujuvalle etenemiselle, kansalaisten tasapuoliselle kohtelulle ja oikeusturvan toteutumiselle.

KEHA-keskus näkee mahdollisena riskinä myös sen, että työvoimaviranomaisissa ei jatkossa tunnisteta ajoissa tilanteita, jotka voivat vaikuttaa asiakkaan työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin. Tämä voi johtaa viivästyksiin, virheellisiin ratkaisuihin tai epäyhtenäisiin tulkintoihin ja etuuksien takaisinperintöihin.

Vaikutukset eivät koske ainoastaan hallinnollisia prosesseja, vaan niillä voi olla suoria seurauksia kansalaisten toimeentuloon. Työttömyysturva muodostaa monille työnhakijoille ensisijaisen toimeentulon lähteen, minkä vuoksi järjestelmän ennakoitavuus, oikeellisuus ja yhdenmukaisuus ovat erityisen tärkeitä.

Nykyisillä KEHA-keskuksen tuottamilla valtakunnallisilla tukimateriaaleilla, koulutuksilla ja oikeudellisella tuella on ollut keskeinen rooli yhtenäisen tulkintakäytännön ylläpitämisessä koko maassa. Näiden rakenteiden poistaminen lisää riskiä siitä, että asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu heikentyy.

Alueellisten erojen kasvu on merkittävä riski

KEHA-keskuksen arvion mukaan esityksen vaikutukset näkyvät laajemmin koko työvoimapalvelujärjestelmässä alueellisten erojen kasvuna.

Erityisesti osaamisen kehittämisen, oikeudellisen neuvonnan sekä valtakunnallisten asiakas- ja neuvontapalvelujen lakkauttaminen lisää väistämättä palvelujen alueellista eriytymistä. Työllisyysalueiden kyvykkyys tuottaa vastaavia palveluja omatoimisesti vaihtelee huomattavasti. Tämä voi näkyä muun muassa erilaisina laintulkintoina, erilaisena asiakaspalvelun tasona, osaamisen eriytymisenä, palvelujen saatavuuden vaihteluna tai eroina asiakkaiden saaman neuvonnan laadussa.

KEHA-keskus katsoo, että työvoimapalvelujen kunnallistamisen keskeisiin tavoitteisiin kuuluivat palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja kansalaisten tasapuolinen kohtelu koko maassa. Ehdotetut muutokset voivat osaltaan heikentää näiden tavoitteiden toteutumista.

Vaikutukset KEHA-keskuksen ydintehtävien hoitamiseen

Esitysluonnoksessa arvioidaan, että tehtävien karsiminen vahvistaisi KEHA-keskuksen mahdollisuuksia keskittyä tietojärjestelmäkehitykseen, tiedolla johtamiseen ja muihin ydintehtäviinsä.

KEHA-keskus

12.10.2026
Asiatunnus KEHA/14533/2026

KEHA-keskus ei jaa tätä arviota. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan, pelkkä tehtävien poistaminen ei automaattisesti vahvista ydintehtäviä, koska samalla poistuvat myös henkilöstöresurssit ja määrärahat.

Lisäksi monet lakkautettaviksi ehdotetuista tehtävistä tukevat käytännössä myös KEHA-keskuksen ydintehtävien hoitamista. Esimerkiksi osaamisen kehittäminen, neuvontapalvelut ja oikeudellinen tuki ovat olleet osa laajempaa kokonaisuutta, jonka avulla tietojärjestelmiä, tiedolla johtamista sekä työttömyysturvatehtäviä on voitu toteuttaa tehokkaasti ja yhdenmukaisesti.

KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan viraston ydintehtävien aito vahvistaminen edellyttäisi lisäresursointia kyseisiin tehtäviin, ei ainoastaan tehtävien poistamista.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asian on esitellyt lakiasiainjohtaja Raisa Erma ja ratkaissut johtaja Heikki Heikkilä.

Tämä asiakirja KEHA/14533/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/14533/2026 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Heikkilä Heikki 12.10.2026 10:34

Esittelijä Erma Raisa 12.10.2026 10:31